

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו שבת פרשת שופטים תשע"ה לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתע"ב

סעודה שלישית

בקעמפ מתיבתא נחלת יעקב וויען - לאק שעלדריק

או הכוונה היא, כי בהיות שדרכי בני אדם הוא להתהלל במעלות הללו, וטח עיניהם מראות האמת שהכל בידי שמים, על כן בזאת יתהלל המתהלל, כאשר משכיל להכיר האמת, שאין זה חכמתו וגבורתו ועושרו, אלא 'השכל וידוע אותי', שמשכיל לידע שאני הוא הנותן לו, להכיר האמת כי אין להאדם מעצמו שום דבר, רק הוא הנותן לך כח לעשות חיל.

ולכן המלך אשר ניתן עליו המשרה להיות עומד בראש, יש לו להכיר שלא מצד מעלת עצמו זכה לכל זה, כי לא לחכמים לחם ולא לנבונים עושר, ויש עוד בעולם מוצלחים כמותו, ולא זכו לזה. ואמר הכתוב שום תשים עליך מלך כזה, אשר 'יבחר ה' אלקיך' יהיה 'בו', שיהא בו ההשגה וההכרה שהוא נבחר מה', ולא מכחו ועוצם ידו. ולכן רק מקרב אחיך תשים עליך מלך, ולא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא, כי הכרה זו לא יתכן רק בעם ישראל, וכמאמרם (חולין פט.) לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם וגו' (דברים ז-ז), אמר להם הקב"ה לישראל חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם אמר לפני ואנכי עפר ואפר, למשה ואהרן אמר ונחנו מה, לדוד אמר ואנכי תולעת ולא איש, אבל עובדי כוכבים אינן כן, נתתי גדולה לנמרוד אמר הבה נבנה לנו עיר, לפרעה אמר מי ה', לסנחריב אמר מי בכל אלהי הארצות וגו', לנבוכדנצר אמר אעלה על במתי עב וכו' ע"ש. ולכן לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא.

אמנם יתכן שבשעה שנכנס למלכותו יהיה במדריגה זו, אבל ברבות הימים כאשר מוקף בתפארת המלכות, עומד ברומו של עולם, ירום לבבו במצבו. וכמו שאמר הכתוב גם על פשוטי עם כאשר הם מתעשרים, פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת, וכסף וזהב ירבה לך, וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך וגו', ואמרת בלבבך כחי

שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו וגו', והיה כשבתו על כסא ממלכתו, וכתב לו את משנה התורה הזאת, וקרא בו כל ימי חייו וגו' (ד-טו). ונראה כי תועבת ה' כל גבה לב (משלי טז-ה), ואין אני והוא יכולין לדור במדור אחד (סוטה ה.), והקב"ה בוחר רק בשפלי רוח, וכמו שנאמר (ישעיה נז-טו) אשכון את דכא ושפל רוח. וביותר מצוי גבה לב בהמלך, שיש לו המשרה היותר גדולה בקרב ישראל ונבחר בשביל מעלותיו הרבים, ומלכות נקנית בשלשים מעלות (אבות ו-ו). ועל כן הוצרך הכתוב להזהירו במיוחד, לבלתי רום לבבו מאחיו (דברים יז-ב), ואמרו חז"ל (ברכות לד:) דהדיוט שוחה באבות תחלה וסוף, בהודאה תחלה וסוף, המלך כיון שכרע שוב אינו זוקף נדכל מה שהוא גדול ביותר צריך להכניע ולהשפיל עצמו ע"כ.

ואמר הכתוב (ירמיה ט-כב) אל יתהלל חכם בחכמתו, ואל יתהלל הגבור בגבורתו, אל יתהלל עשיר בעשרו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידוע אותי ע"כ. וכבר ביארנו, כי באמת אין מקום לאדם שיתהלל בחכמתו ובגבורתו ובעושרו, כי זהו מתנת אלקים, והוא לא עשה מאומה להשיג מעלות אלו, וכמו שאמרו (נדה טז:) שהמלאך הממונה על ההריון נוטל טפה ומעמידה לפני הקדוש ברוך הוא ואומר לפניו, רבונו של עולם, טפה זו מה תהא עליה, גבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני. ואילו רשע או צדיק לא קאמר כדרכי חנינא, דאמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר (דברים י"ב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה ע"כ. ועל כן אמר הכתוב אל יתהלל חכם 'בחכמתו', שהחכמה היא משלו, ואל יתהלל הגבור 'בגבורתו' והעשיר 'בעשרו', שהגבורה והעושר היא משלהם, כי אין האמת כן אלא נולד במעלה זו בבחירת עליון. כי אם בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידוע אותי, שנתעלה להיות צדיק לידע את ה', שזה אין בידי שמים אלא בבחירתו, בזה יוכל להתהלל.

וגו' (כ"ו). דאיתא בגמרא (שם לב) עיר קטנה ואנשים בה מעט, ובא עליה מלך גדול וסבב אותה וגו' (קהלת ט"ב), עיר קטנה זה הגוף, ואנשים בה מעט אלו אברים, ובא עליה מלך גדול וסבב אותה זה יצר הרע וכו' ע"ש. ואמר הכתוב כי תקרב אל עיר להלחם עליה, לצאת למלחמה עם המלך הגדול זה היצר הרע הסובב את גוף האדם. מהו העצה המוטל עליו לעשות שיוכל לנצחו, וקראת אליה לשלום, התורה הקדושה נקראת בתואר 'שלום' וכדכתיב (תהלים כ"א) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, ותלמידי חכמים מרבים שלום (ברכות סד), תקבל על עצמך עול התורה, כי בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. ואיתא בזהר הק' (ח"ג כג) או הודע אליו חטאתו (ויקרא ד-כג), אורייתא מודעת ליה חוביה כאמא דמודעת חוביה לבריה ע"ש. וזהו שאמר והיה אם שלום תענך, שתדבק עצמך בתורה, או ופתחה לך, התורה הקדושה תפתח את לבך להודיעך איך אתה עומד במלחמה זו, ומודעת ליה חוביה שיוכל לשוב אל ה', והתורה הקדושה מגני ומצלא מהיצר הרע.

*

אמנם חשיבות התורה הוא רק כאשר מקדים לה יראת ה' טהורה, כי ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא-י), ואם אין יראה אין חכמה (אבות ג-ז), ואמר (שבת לא): כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזר שמסרו לו מפתחות הפנימיות, ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו, בהי עייל ע"ש. הרי דהתורה היא הבית, והיראה היא השער שעל ידו יוכל ליכנס להבית, ואם אין יראתו קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת (אבות ג-ט).

ויש לומר דעל זה רימו הכתוב בפרשתנו, כי יפלא ממך דבר למשפט, בין דם בין דין לדין ובין נגע לנגע, דבר ריבות בשעריך (וי-ח). והיינו שכאשר תשב ללמוד ותראה שחסר לך ההבנה האמיתית, להשכיל ולירד לעומקה של תורה, ויפלא ויתכסה ממך הבנת הדברים לחלק בין דם לדם, למה דין זה של דם טהורה, ודין זה טמאה. ויפלא ממך בין דין לדין, למה בדין זה חייב ובדין זה פטור, הסיבה לזה הוא 'דברי ריבות בשעריך', שבהיראה שלך שהוא השער להכנס לתורה, שם יש אתך עדיין ריבות, ואין היראה שלימה אצלך, ולכן חסר לך ההבנה בתורה. וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו, ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, וממנו תלמוד ליראה את ה', ואז יאירו עיניך בתורה, להתברר לך כל דין ודין כשמלה, ולא יהיה עוד אצלך הפלאה בין דם לדם ובין לדין דין, כי תזכה להשיג אורה של תורה, להבין ולהשכיל כל דבר על מתכונתה.

ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה (דברים ח"ב). ומדייק הכתוב 'ואמרת בלבבך', הגם שבפיו אומר העושר שהכל הוא מאת ה', ואומר על כל דבר בעזרת ה', אבל בעומק לבבו אינו כן, אלא יצרו השוכן בלבבו אומר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל. ומכל שכן המלך אשר עומד בראש כל אנשי מדינתו, יתכן שבהמשך הזמן יבוא לידי כך.

ואמר הכתוב, והיה 'כשבתו' על כסא 'ממלכתו', שבמשך הימים יתכן שיבוא לחשוב שהוא מעצם מעלותיו בא לו לישב על הכסא, וזהו 'כשבתו', הוא עצמו התיישב, על כסא 'ממלכתו', שהמלכות שלו הוא מצד כחו ועוצם ידו. על כן נתן לו הכתוב עצה ותרופה לזה, וכתב לו את משנה התורה הזאת וקרא בו כל ימי חייו, ידבק עצמו בתורה, שלא יהא נכנס ויוצא רק עם התורה, וקדושת התורה יביאנו לידי הכנעה וענוה, שלא יתפתה מעצת יצרו השוכן בלבבו לומר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, כי בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. וכח התורה היא לשנות את האדם בהכרתו והשקפתו. וכתב לו את 'משנה' התורה, שהוא גם מלשון שינוי (על דרך שפירש רש"י לקטו לחם משנה (שמות טו-כב), לחם משונה, שאותו היום נשתנה לשבח בריחו וטעמו). והתורה שיכתוב לו ויהא דבוק עמה ישנה אותו ואת לבבו להכיר שאין זה מצדו, ובזאת יתהלל המתהלל כאשר השכל וידוע אותי, שהכל הוא מאתי, ואני נתתי לו כל זאת, ולבלתי רום לבבו מאחיו.

ואמר שוב, למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו, דאיתא בגמרא (נדרים נה): ומנחליאל במות, ומבמות הגיא (במדבר כא-ט), כיון שנחלו א-ל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות. ואם הגביה את עצמו הקב"ה משפילו שנאמר ומבמות הגיא, ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרבו וכו' ע"ש. הרי לנו כי עונש המתגאה היא שה' משפילו מגדולתו. ואמרו עוד (שם פא). מפני מה אין מצויין תלמידי חכמים לצאת מבני תלמידי חכמים, מפני שהן מתגברין על הצבור וכו', דקרי לאינשי חמרי [שמבזין אותן מפני תורה שבהם] ע"כ. הרי כי גבהות לב מביאה גם שלא יהיה מעלת הבנים כמותו. ועל כן הזהיר הכתוב את המלך, לבלתי רום לבבו מאחיו, אז יאריך ימים 'הוא ובניו' בקרב ישראל, שלא ישפילו ה' ממלכותו, וגם בניו יעמדו במדריגתו להיות ראויין למלכות, ויאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו אחריו.

*

ויש לרמוז זאת עוד בפרשתנו, כי תקרב אל עיר להלחם עליה, וקראת אליה לשלום, והיה אם שלום תענך ופתחה לך

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' משה'ר' חיים יודא שפיטץ הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונ בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' ארי' לייב האפמאן הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונ בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' יצחק יעקב כייס הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונ בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' משה'ר' משה עזרענפול הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונ בנישואי בתו למול טוב	לעילוי נשמת מרת מלכה ב"ר יחיאל ע"ה נפטר מ"ז אלול תשנ"ה לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. נתנדב ע"י בנה הר"ר משה עזרענפול הי"ו
---	---	---	--	--